

Uzņēmējdarbības vide

Darbspēks un nodarbinātība

Nodarbinātība

Nodarbinātības aspektus un intensitāti Luksemburgā ietekmē aktīvā imigrācija, kā arī viesstrādnieku iesaistīšana darba tirgū. Pirmie viesstrādnieki Luksemburgā ieradās jau 19.gs beigās un 20.gs, kad strauji uzplauka dzelzs un tērauda ražošana. Sākumā tie bija vācieši, pēc tam itāļi. Jau 1913.gadā viesstrādnieki veidoja 15% no kopējā iedzīvotāju skaita. Augsts migrācijas saldo bija vērojams 20-jos gados, pēc Otrā pasaules kara līdz 1974.gadam (globālā ekonomiskā krīze) un pēc 1985.gada. 1960-to gadu beigās itāļu viesstrādniekus aizstāja portugāļi, kuri, pretēji itāļiem, uz Luksemburgu pārcēlās ar ģimenēm. Tas ļoti ietekmēja Luksemburgas demogrāfisko struktūru, īpaši valsts iedzīvotāju vecuma struktūru.

Pēdējo 50 gadu laikā kopējais iedzīvotāju skaits ir palielinājies par 68% - no 313 050 iedzīvotājiem 1960.gadā līdz 524 853 iedzīvotājiem 2012.gadā. Salīdzinājumā ar kaimiņvalstīm šis rādītājs ir augsts (ES vidējais iedzīvotāju pieaugums šajā laika posmā ir 25%, Francijā – 40%, Beļģijā – 21% un Vācijā – 13%). Vislielākais iedzīvotāju skaita pieaugums bija laikposmā no 1985.gada līdz 2012.gadam, pateicoties tieši imigrācijai. Arī nākotnes prognozes demogrāfijas attīstībā paredz 578 966 līdz 2025.gadam, 697 206 līdz 2050.gadam un 731 702 iedzīvotājus līdz 2060.gadam.

No kopējā iedzīvotāju skaita 2012.gadā 294 983 bija vietējie Luksemburgas iedzīvotāji un 43,8% jeb 229 870 ārzemnieki. Tāpat katru pieaug Luksemburgas pilsonību ieguvušo citu tautību iedzīvotāju skaits: ja 1950.gadā Luksemburgas pilsonību ieguva 287 cilvēki, tad 2010.gadā šis skaits jau sasniedza 4 311, un tas turpina pieaugt. Ārzemnieku vidū dominē portugāļi – 16,3%, francūži – 6,3% un itāļi – 3,4%. No pārējām ES valstīm – kopā 4,4% cilvēku.

Kopējais nodarbināto skaits 2012.gada beigās bija 358 800 iedzīvotāju, no kuriem 157 600 nedzīvo Luksemburgā un katru dienu braukā uz darbu no Francijas (50%), Beļģijas un Vācijas. Luksemburgieši pārsvarā strādā sabiedriskajā sektorā – valsts pārvaldē un izglītības iestādēs, kā arī enerģijas un ūdens apgādē, veselības un transporta sektorā, savukārt viesnīcu un sabiedriskā ēdināšanas sektorā, kā arī celtniecībā luksemburgieši strādā mazāk. Šajās nozarēs pārsvarā strādā ārvalstu rezidenti. Pierobežas iedzīvotāju pārsvars jūtams uzņēmējdarbībā un ražošanā, kā arī finanšu sektorā un tirdzniecībā.

Sadalījumā pa nozarēm - 1,4% no nodarbinātajiem bija nodarbināti lauksaimniecībā, 10,6% rūpniecībā, 11% būvniecībā, 26,4% tirdzniecībā (ieskaitot viesnīcu un restorānu, transporta un noliktavu pakalpojumus), 29,3% finanšu, nekustamo īpašumu, tīres un līdzīgu uzņēmējdarbības aktivitāšu sektorā un 24% citu pakalpojumu nodrošināšanā.

Bezdarba līmenis, kas 1980.gadā bija mazāks par 1%, 2006.gadā bija sasniedzis 4,6%, 2007.gadā tas atkal samazinājās līdz 4,1%, bet pēc tam katru gadu pieauga. 2012.gada beigās tas jau bija 6,1%.

Avots: *Le Portail des Statistiques* - www.statistiques.public.lu

Darba likumdošana

Jaunais Luksemburgas Darba likumu kodekss stājās spēkā 2006.gada septembrī, apvienojot visus līdzšinējos normatīvos aktus.

Darba līgums ir obligāts. Likumā noteikts, ka tam jābūt rakstveidā vienā no 3 oficiālajām valsts valodām (luksemburgiešu, franču vai vācu valodā). Līgumā iekļauj tādu informāciju kā: darba vietas adrese, darba uzsākšanas datums, amata nosaukums, darbinieka tiesības un pienākumi, atalgojums un tā izmaksa, darba stundu ilgums, darba attiecību izbeigšanas nosacījumi, u.c. būtisku informāciju.

Pārsvarā tiek noslēgti ilgtermiņa līgumi (jeb CDI - *contrat à durée indéterminée*). Līgumi, kas noslēgti uz noteiktu laiku, uzskatāmi par izņēmumu, un gadījumi, kad šādi līgumi tiek slēgti, likumā ir konkrēti atrunāti.

Likums aizsargā strādājošo tiesības. Pēc sākotnējā pārbaudes perioda izturēšanas, kas var būt no 2 nedēļām līdz 6 mēnešiem, atļaut darbinieku ir samērā grūti. Darbinieki, kuri tiek atļauti darba devēja ekonomisko grūtību dēļ, pēc stāvokļa uzlabošanās tiek pieņemti darbā atpakaļ pirmie. Likums aizsargā strādājošos arī tad, ja uzņēmumam mainās īpašnieki. Darbspēkam ir dotas plašas tiesības saņemt informāciju un konsultācijas, dažos gadījumos to nosaka uzņēmuma politika.

Likumā noteiktais darba nedēļas (5 dienas) ilgums ir 40 stundas. Maksimālais darba nedēļas ilgums, ieskaitot virsstundas, ir 48 stundas. Ar likumu noteiktais maksimālais darba dienas ilgums ir 10 stundas. Uzņēmumā, kurā ir maiņu darbs vai darbs norit bez pārtraukuma, ir pieļaujams ilgāks stundu skaits, bet šādos gadījumos pārsvarā ir nepieciešama Darba inspekcijas (*L'Inspection du travail et des mines*) atļauja.

Visiem darbiniekiem, kuri strādā saskaņā ar darba līgumu ir jāsaņem ar likumu noteiktā minimālā alga (*salaires sociaux minimum*). Uz 2013.gada 1.janvāri tā ir 1 874,19 EUR (~1318 LVL).

Darbiniekiem ir tiesības uz apmaksātu atvaļinājumu 25 darba dienu garumā pēc vismaz 3 mēnešu nostrādāšanas. Papildus ir 10 valsts brīvdienas.

Termiņš, cik ilgi ir jāpaziņo par darba uzteikumu, ir atkarīgs no tā, vai darba attiecības tiek izbeigtas pēc darba ņēmēja vai darba devēja iniciatīvas, un cik ilgi darbinieks ir nostrādājis uzņēmumā. Darba devējam darbiniekam par atlaišanu ir jāpaziņo:

- 2 mēnešus iepriekš, ja darba attiecības ilgst līdz 5 gadiem;
- 4 mēnešus iepriekš, ja darba attiecības ilgst no 5-10 gadiem;
- 6 mēnešus iepriekš, ja tās ir ilgākas par 6 gadiem.

Darbinieks paziņo darba devējam par darba attiecību izbeigšanu, nosūtot ierakstītu vēstuli. Šajā gadījumā termiņš ir no 1 līdz 3 mēnešiem (atkarībā no nostrādātā laika).

Avoti:

<http://www.expatica.com>

http://www.bsp.lu/pdf/BSP_Employment_2013.pdf

Uzņēmējdarbības formas

2006.gada jūlijā Eiropas Komisija Luksemburgas valdībai deva rīkojumu mainīt savu likumdošanu, kas līdz tam īpaši labvēlīga bija finanšu holdinga kompānijām, uzskatot, ka spēkā esošie nacionālie likumi ir pretrunā ar godīgu konkurenci un tirdzniecību, jo, lai samazinātu nodokļu maksājumus, uzņēmumi Luksemburgā dibina savas struktūras. 2007.gada 1.janvārī Luksemburgas valdība atcēla holdinga uzņēmumu režīmu, atļaujot nodokļu atvieglojumu pārejas laiku līdz 2010.gadam.

Luksemburgas likumdošanā noteikti seši uzņēmējdarbības veidi.

- **pilnas atbildības sabiedrību** (*Société en nom collectif, S.e.n.c.*) var dibināt divas vai vairākas personas, kuras katra nes pilnu atbildību par sabiedrības parādsaistībām. Praksē parasti pilnas atbildības sabiedrības ir mazi vai vidēja lieluma uzņēmumi un uzņēmumi, kas nodarbojas ar amatniecību. Sabiedrībai saistošs iedzīvotāju ienākumu nodoklis;

- **komandītsabiedrību** (*Société en commandite simple*) var dibināt viena vai vairākas personas, vismaz viena sabiedrības biedra atbildība pret sabiedrības kreditoriem ir ierobežota ar viņa ieguldījuma apmēru, bet pārējo personiski atbildīgo sabiedrības biedru atbildība nav ierobežota. Sabiedrībai saistošs iedzīvotāju ienākumu nodoklis;

- **akciju sabiedrības** (*Société Anonyme - SA*) - likums paredz, ka parakstītais sākuma kapitāls akciju sabiedrībai ir 31 000 EURO, kas iedalīts brīvas pārejas akcijās, kas pieder vismaz diviem akcionāriem, kas drīkst būt rezidenti, nerezidenti vai juridiskas personas. Akcionāra atbildība ir ierobežota līdz viņa parakstītajam (ne obligāti apmaksātajam) kapitālam. Akciju sabiedrībā ir direktoru padome (vismaz trīs personas) un uzņēmuma vadība ikdienas darbam, ko vada izpilddirektors;

- **sabiedrība ar ierobežotu atbildību** (*Société à Responsabilité Limitée - SARL*) – likums nosaka, ka sabiedrībai ar ierobežotību minimālais apmaksātais kapitāls 12 398,68 EUR, kas sadalīts „dalības sertifikātos” (daļās). Daļas nevar brīvi pāriet no viena pie otra dalībnieka. Maksimālais daļu turētāju skaits ir 40 personas un viņi nes atbildību par apmaksāto kapitālu. Ja sabiedrībai ir mazāk par 25 daļu turētājiem, tad nav jāsauc ikgadējā vispārējā sapulce;

- **ārvalstu uzņēmuma filiāle** – jebkurš ārvalstu uzņēmums var veikt darījumus Luksemburgā ar savu filiāles biroja starpniecību, bet tai tāpat kā ikvienam uzņēmumam nepieciešams saņemt darbības atļauju. Tādējādi filiāle ir pastāvīga uzņēmējdarbības vieta un ir pakļauta vietējiem nodokļiem;

- **paju komandītsabiedrība** (*Société en commandite par actions*) ir līdzīga komandītsabiedrībai, vienīgā atšķirība, ka akcijas/pajas var brīvi nodot citam. Arī šim uzņēmumam jāmaksā uzņēmuma ienākuma nodoklis. Praksē šis uzņēmējdarbības veids kļūst arvien nepopulārāks. Uzņēmumam saistošs uzņēmuma ienākuma nodoklis;

- **kooperatīvā sabiedrība** (*Société coopérative*) ietver akciju turētājus, kuru skaits un akciju daudzums var atšķirties un kuru akcijas nav pārdodamas trešajai pusei. Kooperatīvai sabiedrībai saistošs ir uzņēmuma ienākuma nodoklis. Tā ir vienīgā uzņēmējdarbības forma, kura pakļauta Tieslietu Ministrijai. Jauns kooperatīvās sabiedrības veids ir noteikts 1999.gada 10.jūnijā pieņemtajā Luksemburgas uzņēmumu likumā „kooperatīvās sabiedrības, kuras organizētas kā atklātas akciju sabiedrības”.

Holdinga uzņēmumi un Sociétés de participation financière (saīsinājumā Soparfi) ir uzņēmējdarbības formas, kas Luksemburgā atļauj ofšora aktivitātes. Tomēr tās nav atsevišķas uzņēmējdarbības formas kā tādas, tās juridiski parasti izmanto vienu no iepriekš minētajām – vai nu AS, vai arī SIA.

Pēc uzņēmuma nodibināšanas, tas ir jāreģistrē Uzņēmumu reģistrā, tāpat tiek prasīta dalība Luksemburgas Tirdzniecības un rūpniecības kamerā. Jāreģistrējas arī kā nodokļu maksātājam.

Avoti:

<http://www.luxembourgforbusiness.lu/starting-your-business-luxembourg>

<http://www.rsmi.com>

<http://www.deloitte.com>

Nodokļu sistēma

Luksemburgas valdība cenšas saglabāt relatīvi zemas ienākuma nodokļus un sociālās apdrošināšanas iemaksas.

Galvenie nodokļi ir uzņēmuma ienākuma nodoklis, pašvaldības uzņēmējdarbības peļņas nodoklis un pievienotās vērtības nodoklis.

Uzņēmuma ienākuma nodoklis

Uzņēmuma ienākuma nodokļa likme ir 21% ienākumiem, kuri pārsniedz 15 000 EUR. Uzņēmumiem, kuru ienākumi nepārsniedz 15 000 EUR, nodoklis ir 20%.

Papildus šai likmei ir jāmaksā 7% bezdarba fondā, kā arī vietējais pašvaldības nodoklis. Tā, piemēram, reālais ienākuma nodoklis uzņēmumam, kurš ir reģistrēts Luksemburgas pilsētā, var būt 29%.

Iedzīvotāju ienākuma nodoklis

Iedzīvotāju ienākuma likmes periodiski tiek koriģētas atbilstoši inflācijas rādītājiem. Tāpat likmes ir atkarīgas arī ģimenes stāvokļa. Maksimālā augstākā likme ir 41,36% ienākumiem, kuri pārsniedz 150 000 EUR (ieskaitot iemaksas nodarbinātības fondā).

Nodoklis tiek iekasēts no Luksemburgas rezidentiem - tiem, kuri Luksemburgā uzturas ilgtermiņā, sākot ar 6 mēnešiem, neatkarīgi no iedzīvotāju pilsonības. Juridiski indivīds ir rezidents, ja viņa dzīvesvieta vai ikdienas uzturēšanās vieta ir Luksemburgā.

Iedzīvotāji maksā iedzīvotāju ienākumu nodokli par visā pasaulē gūtajiem ienākumiem. Nodokli atvelk no ienākuma avota, ko darbiniekam izmaksā ikmēneša darba algā. Luksemburgā tiek piešķirtas nodokļu atlaides, īpašu uzmanību pievēršot ģimenēm ar apgādājamiem bērniem. Katrs darbinieks savam darba devējam iesniedz nodokļu karti, kas norāda viņam piemēroto nodokļu kategoriju. Šo nodokļu karti iesniedz vietējās dzīvesvietas institūcijas vai nerezidenta gadījumā to iesniedz nodokļu institūcija (*Bureau d'Imposition RTS Luxembourg Non-Résidents*). Kalendārā gada beigās nodokļu karti aizpilda darba devējs un nosūta to nodokļu institūcijai pārbaudei un atkarībā no iesniegtās informācijas darbiniekam jāveic papildus nodokļu maksājumi vai arī viņš saņem nodokļu atmaksu par pārmaksātajiem nodokļiem.

Pievienotās vērtības nodoklis

Standarta PVN likme ir 15%, kas ir zemākā atļautā PVN likme ES valstīs. Tomēr pastāv arī samazinātās PVN likmes, kas ir 12%, 6% un 3%. Daļu pakalpojumu ar PVN neapliek, piemēram, medicīnas un veselības pakalpojumus, kā arī daudzus bankas un finanšu pakalpojumus. Pazeminātā likme 3% tiek piemērota pārtikas precēm, preses izdevumiem, grāmatām, medicīnas precēm un aprīkojumam, zobārstniecība aprīkojumam un citiem pamata precēm un pakalpojumiem, 6% PVN likme tiek piemērota remonta pakalpojumiem un mājkalpotāja darbiem un 12% PVN likme galvenokārt tiek piemērota, naftas produktiem un elektroenerģijai.

Sociālā apdrošināšana

Sociālās apdrošināšanas iemaksas ietur un veic darba devējs 12,2% - 12,45 % apmērā atkarībā no atalgojuma lieluma.

Pašvaldības uzņēmējdarbības nodoklis

Nodokļa likmi (no 6% līdz 12%) nosaka katra pašvaldība. Likme ir atkarīga no gūtās peļņas un uzņēmuma atrašanās vietas.

Nekustamā īpašuma nodoklis

Pašvaldības Luksemburgā nosaka zemes nodokli 0,7% līdz 1% apmērā no nekustamā īpašuma vienotās vērtības.

Avoti:

<http://www.luxembourgforbusiness.lu/starting-your-business-luxembourg>

<http://www.deloitte.com>